

# Remissvar över betänkandet SOU 2025:9 På språklig grund (U2025/00233)

## Sammanfattning

Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk (Svariks) vill uttrycka sin uppskattning till att frågor om svenska som andraspråk och modersmålsundervisning lyfts upp. Dessa två ämnen har en stor betydelse för läs-och skrivinläringen av en stor andel elever i barn-och ungdomsskolan.

På övergripande nivå ställer vi oss positiva till förslaget om införandet av grundläggande svenska som andraspråk med en egen kursplan. Vi ser även positivt på att ämnet inte ska betygsättas och på införandet av en tidsgräns på två år. Vi ställer oss också positiva till att eleverna inte heller förväntas delta i nationella prov under tiden de läser grundläggande kursen i svenska som andraspråk. Vi ser några fallgropar gällande ämnet svenska som andraspråk i sin helhet vilka framgår under rubriken Konsekvenser.

Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk ställer sig positiva till förslaget att stärka modersmålsundervisningen och att modersmålsundervisningen regleras i timplanen. Vidare ställer sig Svariks positiv till att modersmålsundervisningen blir föremål för inspektion och får en tydligare plats i det systematiska kvalitetsarbetet.

Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk välkomnar en stärkt rätt till studiehandledning på modersmålet i alla årskurser.

## Övergripande synpunkter

### 6.1 Målgrupperna för svenska som andraspråk enligt nuvarande bestämmelser

Vi instämmer i den problematik som finns i att avgöra vem som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk. Vi vill också lägga till att det finns risk med nuvarande system att elever skrivs övertill kursen i svenska när kunskaperna når kunskapskraven vilket påverkar statistiken negativt. Detta är ytterligare ett skäl att framhäva att det är just behovet av andraspråksdidaktik som ska styra. Eleven måste beredas möjlighet att också nå högra betyg genom undervisning i svenska som andraspråk.

#### 8.1.7 Målgrupperna för svenska som andraspråk ska ändras

Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk ställer sig positiva till att målgruppen för ämnet svenska som andraspråk ändras och klargörs. Det är av vikt att det är behovet av andraspråksdidaktik som avgör vem som har rätt till undervisningen.

## 8.1. 9 Ett kartläggningsmaterial för bedömning av en elevs behov av svenska som andraspråk ska utarbetas

Vi ser positivt på utveckling av kartläggningsmaterial och instämmer med förslaget men eftersom det är rektorn som ska ta alla beslut vill vi betona vikten av att kunskaper inom andraspråkselevs villkor för lärande införs som obligatoriskt innehåll i rektorsutbildning.

### 8.2.1 Implementeringsstöd och kompetensutvecklande insatser i samband med införandet av kursplaner för grundläggande svenska som andraspråk

Vi ser ett behov av att införa kompetensutvecklingsinsatser som utredningen föreslår men vill också påtala att insatsen med fördel kan gälla ämnet svenska som andraspråk som helhet för att stödja huvudmän och rektorer. Vi vill särskild framhålla att undervisningen i det nya ämnet, grundläggande svenska som andraspråk kommer att kräva lärare som har goda språkdidaktiska kompetens. Vi vill samtidigt betona behovet av en lärarkategori som liksom specialpedagoger då kursplanen i grundläggande svenska som andraspråk ska omfatta alla elever oavsett åldern. Vi ser oss tveksamma och känner oss oroliga över utformningen av en kursplan som ska omfatta alla elevgrupper oavsett ålder och förutsättningar. Även om kursplanen är tänkt att vända sig till alla som är nybörjare eller har sämre kunskaper i svenska språket så har inte alla elevgrupper samma förutsättningar. Vi har sett hur det har gått med SFI-undervisningen där vuxna elever med olika bakgrund, förutsättningar, utbildningar och kunskaper blandas ihop.

### 8.2.3 Utbildning för undervisning av flerspråkiga elever

Vi ställer oss positiva till förslaget i sin helhet.

### 8.2.4 Behörighetskraven för undervisning i svenska som andraspråk bör höjas

Vi ställer oss positiva till förslaget om utökat kompetens för lärare i svenska som andraspråk och anser att detta behöver återspeglas i legitimationskraven. Vi vill särskild framhålla att undervisningen i det nya ämnet, grundläggande svenska som andra språk kräver att läraren har en god kompetens i andraspråkdidaktik för olika åldrar.

## Del 2

### 17 Modersmålsundervisning – utredningens sammanfattande analys och slutsatser

Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk är eniga med förslaget i sin helhet men vill ändå kommentera följande:

#### 16.2.1 Kompetens

Vi håller helt med om att det finns en problematik kring kompetensen gällande modersmålsundervisning. För att komma till rätta med detta och för att stärka likvärdigheten ser vi att det oerhört viktigt att skapa förutsättningar för kompetensutveckling. Vi ser också att samverkan mellan lärare i svenska som andraspråk och modersmålslärare är positivt gällande

bland annat både läs- och skrivutveckling. Här önskar vi ett krav på huvudmän och rektorer att skapa förutsättningar för detta.

## Konsekvenser

Redan idag finns exempel på att ämnet svenska som andraspråk undervisas av lärare i svenska i grupper med elever som läser svenska och elever som läser svenska som andraspråk. Det innebär att elever får undervisning i svenska men bedöms enligt svenska som andraspråk. Det finns en påtaglig risk att undervisningen i svenska som andraspråk nedprioriteras ytterligare med en nybörjarkurs. Vi befärar att rektorer och skolledare prioriterar nybörjarkursen och fortsatt driver skolor där elever som har rätt till en kvalitativ undervisning i svenska som andraspråk inte får det. Vi ser oss tveksamma och känner oss oroliga över utformningen av en kursplan som ska omfatta alla elevgrupper oavsett ålder och förutsättningar. Även om kursplanen är tänkt att vända sig till alla som är nybörjare eller har sämre kunskaper i svenska språket så har inte alla elevgrupper samma förutsättningar. Vi har sett hur det har gått med SFI-undervisningen där vuxna elever med olika bakgrund, förutsättningar, utbildningar och kunskaper blandas ihop. Vi befärar också att ämnet svenska som andraspråk tas bort och ersätts av svenska språket.

Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk (Svariks)

Annalena Svensson, ordföranden